

Budoucnost je neobjevená krajina [1]

Autor:

- [ŠEDÁ, Marie](#) [2]

Číslo:

- [2018, ročník 27, číslo 1](#) [3]

Rubrika:

- [Trendy v knihovnách](#) [4]

Klíčová slova:

- [role knihoven](#) [5], [rozvoj knihoven](#) [6]

Region:

- [10 Region Moravskoslezského a Olomouckého kraje](#) [7]

Ve středu 7. února 2018 proběhl na půdě Slezské univerzity v Opavě již 12. ročník mezinárodní konference [Knihy ve 21. století](#) [8], tentokrát s podnázvem Akademické pohledy na budoucnost knihoven.

Letošní program byl poněkud netradiční; v první části se posluchači mohli setkat se třemi rovinami definujícími čas našeho oboru – s minulostí, současností i budoucností. V části druhé probíhala moderovaná panelová diskuze, do které byli zapojeni všichni přednášející. Pohled na knihovnictví a jeho rozvoj ve třech sousedících státech – v České republice, v Polsku a na Slovensku – ukázal, že konec 20. a počátek 21. století vnímáme jako období plné technologických změn, které ovlivňují také vývoj našeho oboru.

Slavnostního zahájení se ujala PhDr. Libuše Foberová, Ph.D., ředitelka Moravskoslezské vědecké knihovny v Ostravě. Po úvodních slovech děkana Slezské univerzity v Opavě prof. RNDr. Zdeňka Stuchlíka, CSc., Ing. Martina Vítečka za statutární město Opava a prvního náměstka hejtmana Moravskoslezského kraje Mgr. et Mgr. Lukáše Curyla byla konference zahájena.

Role moderátorky se s šarmem a velkým porozuměním chopila ředitelka Knihovny města Ostravy Mgr. Miroslava Sabelová. Jako prvního přednášejícího pozvala PhDr. Víta Richtera z Národní knihovny ČR. Jeho příspěvek s názvem **Perspektivy a trendy rozvoje knihoven** (aneb neakademický pohled na budoucnost knihoven) představil rozvoj knihoven v kontextu rozvoje médií a informačních a komunikačních technologií. Z tohoto hlediska dr. Richter prezentoval trendy rozvoje knihoven; ty se postupně přetvářejí na informační, kulturní a vzdělávací instituce, které zpřístupňují také neformální občanské vzdělávání. Významnou částí práce knihoven je podpora čtenářské, informační a digitální gramotnosti, poskytování služeb pro skupiny ohrožené sociálním vyloučením. Ne vždy si veřejnost spojuje knihovnu s poskytováním spolehlivých a přesných zdrojů – informovat veřejnost o těchto činnostech je jedním ze zásadních úkolů knihoven. V závěru své prezentace dr. Richter zdůraznil pět základních trendů, které mění informační prostředí knihoven (viz [IFLA Trend Report 2013–2017](#) [9]). Otázky nových pohledů na činnost převážně veřejných knihoven, změny v pojetí jejich služeb a v přístupu k uživatelům korespondují s [Konceptí rozvoje knihoven v České republice na léta 2017–2020](#) [10], schválené usnesením vlády ČR č. 1032/2016 z 23. listopadu 2016. To vše jsou otázky, kterými je nutné se vážně zabývat, neboť společnost se vlivem nových

technologií rychle proměňuje.

[11]
Vít Richter

Zamyšlení doc. PhDr. Jaromíra Kubíčka, CSc., emeritního ředitele Moravské zemské knihovny, přiblížilo oblast bibliografické práce knihoven v období před digitalizací a v současné době. Kvalitní rešeršní práci ani dnes nelze vnímat jen jako strojové vyhledávání informací, ale především jako vědecko-výzkumnou činnost. Doc. Kubíček hovořil o meznících české bibliografie a představil jeden z výsledků této zajímavé práce – **fenomén zvláštních vydání novin ze srpnových dnů okupace ČSSR 1968**. Význam bibliografie zůstává mnohdy nedoceněn, ale zpracovávání historických materiálů a jejich pozdější využití je jednou z důležitých součástí paměti národa.

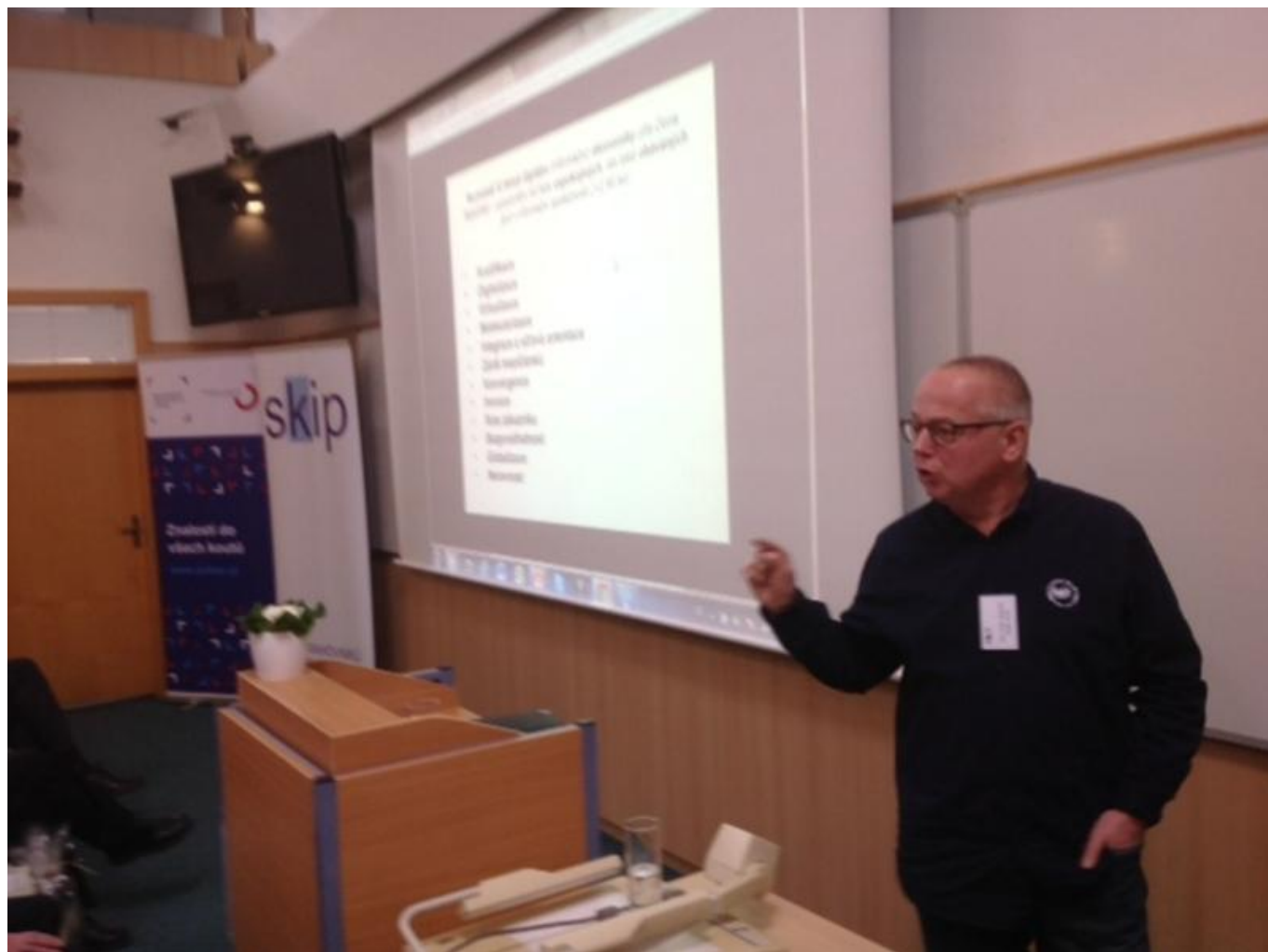

[12]

Jaromír Kubíček

Prof. Ing. Milan Konvit, Ph.D., se ve svém příspěvku zabýval kontextovou informací (čtení – kniha – člověk – společnost – kultura). S filozofickým přístupem hodnotil vývoj společnosti: od čtenářů přes konzumenty obrázkové informace až ke společnosti „kličačů“; podle něj se člověk postupně může stát součástí virtuálního stáda. Jaká je budoucnost knihoven? S určitým nadhledem můžeme přemýšlet o tom, zda se knihovny stanou „anglickým elitním klubem“, domem duchů nebo veřejným prostorem přátelským k člověku.

Lehce provokující otázky posluchačům položil doc. PhDr. Richard Papík, Ph.D. - **Co? Proč? Jak? Kdy? Kde? Zaslouhuje si naše profese úctu? Jsme si vědomi užitečnosti naší profese?** Oblast směřování a vize profese přiměly auditorium k hlubšímu zamyšlení. Hledání odpovědí a otázek, a to starých i nových z pohledu České republiky ve srovnání se světem; problematika koloběhu informačního procesu, informační ekologie a informační exploze, kterou nelze plně zvládnout, to je současná realita práce s informacemi. Součástí knihovnického řemesla jsou tzv. tvrdé znalosti. Přesto se dnes hovoří i o exformacích, tedy informacích stojících mimo náš mozek. Kognitivní limity lidí s sebou přinášejí zamyšlení nad tím, zda za nás časem budou rozhodovat stroje. Optimisticky a humorně laděný závěr příspěvku doc. Papíka zněl následovně: „knihovny, informační instituce nebo informační profesionálové a knihovníci jsou klíčovými hráči informační společnosti, i když to někdy nevědí ani oni sami“.

[13]
Richard Papík

Strastiplná cesta od katalogů k digitálním repozitářům v podání prof. PhDr. Dušana Katuščáka, Ph.D., přinesla nahlédnutí pod pokličku jeho osobního příběhu. Prostřednictvím retrospektivy digitalizace na Slovensku se posluchači mohli utvrdit v tom, že nic není tak jednoduché, jak to vypadá. Počátky moderní koncepce uchovávání dokumentů v 80. letech 20. století, špičkové vědecké výsledky v letech devadesátých a masová průmyslová digitalizace a konzervace dokumentů ukázaly jen část bohaté odborné a vědecké činnosti prof. Katuščáka a jeho týmu ve [Slovenskej národnej knižnici](#) [14]. Řada odborných projektů týkajících se digitalizace měla přinést zpřístupnění písemného kulturního a vědeckého dědictví všem občanům Slovenska, Evropy i světa. Specifickým cílem byla digitalizace všech slovacikálních dokumentů; sociálním cílem bylo poskytnout všem občanům nové služby – nejen záznamy o dokumentech, ale i jejich plné texty. Průběh a realizaci těchto záměrů přirovnával prof. Katuščák k příběhu dona Quijota.

[15]
Dušan Katuščák

Další zahraniční host konference dr. hab. Ryszard Nowicki, prof. nadzw., z [Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy](#) [16] přednesl krátký exkurz z historie polského knihovnictví s důrazem na české vlivy na rozvoj knižní kultury v Polsku. Zabýval se významnými projekty – například projektem [EBIB](#) [17] (otevřená vzdělávací platforma), oblastí výzkumu poválečné ochrany knih, programem PBC (knihy v zahraničí spojené s Polskem). Důležitou součástí ochrany dokumentů v Polsku je digitalizace dokumentů v [projektu Polona](#) [18]. Význam digitalizace dokumentů prezentoval pohnutým příběhem polských knihoven za druhé světové války.

Moderování odpolední části a řízení diskuze u kulatého stolu převzala Mgr. Emília Antolíková, ředitelka Hornozemplínskej knižnice ve Vranově nad Topľou. Přednášející z dopolední části programu diskutovali o otázkách vývoje knihovnictví v Polsku, na Slovensku i v České republice. I když jde o tři samostatné státy, knihovnictví se ubírá podobným směrem – směřuje k digitalizaci, ke sdílení zdrojů, k proměnám prostoru knihoven a k přizpůsobování služeb uživatelům. Diskuze akademiků a teoretiků ukázala, že se pohybují v reálném světě a jsou schopni dobře rozpoznat nedostatky, hrozby i příležitosti praktického knihovnictví. Jak sami konstatují, obor nejen tvoří „shora“, ale také užívají výstupy jeho služeb. Živá a zábavná diskuze propojující teorii a praxi by si určitě zasloužila více prostoru. To může představovat výzvu pro příští setkání.

[19]

Milan Konvit, Vít Richter, Dušan Katuščák, Jaromír Kubíček a Ryszard Nowicki s tlumočníkem

[20]

Martin Víteček, Richard Papík, Milan Konvit, Vít Richter a Dušan Katuščák

Konferenci ukončila poetickou tečkou E. Antolíková.

Jsme si vědomi toho, že globální informační ekonomie se vlivem nových technologií rychle proměňuje. 21. století je vnímáno jako století gramotnosti, nových technologií a příležitostí pro knihovny. Přináší však i konvergenci mobilních služeb, složitější otázky autorství, větší informační zranitelnost i dezinformace. A tak jsme se v závěru konference mohli všichni zamyslet nad otázkou: **je budoucnost knihoven skutečně neobjevená krajina?**

Ještě pod čarou uvedme několik statistických údajů o konferenci:

- Konference se zúčastnilo 82 posluchačů.
- Konferenci moderovaly dvě ženy.
- Se svými příspěvky vystoupilo pět mužů.
- Jednání probíhalo v češtině, slovenštině a polštině.
- O pohodlí posluchačů se postarali studenti Slezské univerzity v Opavě.

Na akci spolupracovali [Moravskoslezská vědecká knihovna v Ostravě](#) [21], [Slezská univerzita v Opavě](#) [22] a [regionální organizace SKIP 10](#) [23] (Olomoucký a Moravskoslezský kraj).

Mediálními partnery byly časopisy Čtenář, Duha, Knihovna a Knihovna plus a Bulletin SKIP. Akci podpořily firmy Cosmotron Bohemia, s.r.o., Ceiba, s.r.o., a KP-SYS spol. s r.o. a také Moravskoslezský kraj a statutární město Opava.

Bylo připraveno i krátké video:

Redakční poznámka: O konferenci informoval i [zpravodajský portál Slezské univerzity v Opavě](#) [24].

Fotografie pocházejí z archivu regionální organizace SKIP Moravskoslezského a Olomouckého kraje.

URL zdroje: <https://bulletinskip.skipcr.cz/vsechna-cisla/prohlizet-cisla/2018-rocnik-27-cislo-1/budoucnost-je-neobjevena-krajina>

Odkazy

- [1] <https://bulletinskip.skipcr.cz/vsechna-cisla/prohlizet-cisla/2018-rocnik-27-cislo-1/budoucnost-je-neobjevena-krajina>
- [2] <https://bulletinskip.skipcr.cz/vsechna-cisla/autori/seda-marie>
- [3] <https://bulletinskip.skipcr.cz/vsechna-cisla/prohlizet-cisla/2018-rocnik-27-cislo-1>
- [4] <https://bulletinskip.skipcr.cz/vsechna-cisla/rubriky/trendy-v-knihovnach>
- [5] <https://bulletinskip.skipcr.cz/vsechna-cisla/klicova-slova/role-knihoven>
- [6] <https://bulletinskip.skipcr.cz/vsechna-cisla/klicova-slova/rozvoj-knihoven>
- [7] <https://bulletinskip.skipcr.cz/vsechna-cisla/regiony/10-region-moravskoslezskeho-olomouckeho-kraje>
- [8] <http://k21.fpf.slu.cz/>
- [9] <https://trends.ifla.org/>
- [10] <http://ukr.knihovna.cz/koncepce-rozvoje-knihoven-cr-na-leta-2017-2020/>
- [11] <https://bulletinskip.skipcr.cz/sites/default/files/images/329/seda1.jpg>
- [12] <https://bulletinskip.skipcr.cz/sites/default/files/images/329/seda2.jpg>
- [13] <https://bulletinskip.skipcr.cz/sites/default/files/images/329/seda3.jpg>
- [14] <http://www.snk.sk/sk/>
- [15] <https://bulletinskip.skipcr.cz/sites/default/files/images/329/seda4.jpg>
- [16] <http://www.ukw.edu.pl/>
- [17] <http://www.ebib.pl/>
- [18] <https://polona.pl/>
- [19] <https://bulletinskip.skipcr.cz/sites/default/files/images/329/seda5.jpg>
- [20] <https://bulletinskip.skipcr.cz/sites/default/files/images/329/seda6.jpg>
- [21] <https://www.svkos.cz/>
- [22] <http://www.slu.cz/>
- [23] <https://www.skip10.cz/>
- [24] <https://inoviny.slu.cz/index.php/aktualne/2931-do-opavy-se-sjeli-knihovnice-a-knihovnici-z-ceske-republiky-polska-a-slovenska>